

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זצוק"ל בן הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב זצוק"ל, נלב"ע ביום ט' סיון תרל"ג

בהיותו אבדך צעיר הגיע פעם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב לעיר ברוך. אך תושבי העיר שלא הכירו אותו לא נהגו בו כבוד, ואיש לא הזמין לארוחה או ללינת לילה. נכנס רבי יצחק אייזיק לבית המדרש והחל ללמוד בהתמדה, וכך למד במשך כל הלילה. בבוקר שמע זאת הגה"ק רבי שלמה קלוגר זצוק"ל, ומיד ניגש לרבי יצחק אייזיק ואמר לו: "הלא אמרו חז"ל (מסכת נדרים דף ס"ב ע"א) 'באתרא דלא ידעי שרי למימר צורבא דרבנן אנא', מדוע לא גילה מר שהוא תלמיד חכם והיינו מכבדים אותו ודואגים לצרכיו?"

השיב לו רבי יצחק אייזיק בענותנות: "אני מפרש את הגמרא באופן אחר, 'באתרא דלא ידעי' - במקום שאין אנשים היודעים את התורה, כשאינן תלמידי חכמים, 'שרי למימר צורבא מרבנן אנא' - מותר לו להגיד שהוא תלמיד חכם, כי מי יפריך אותו? לא כן בברוד, עיר החכמים והלומדים, אם אגיד שאני תלמיד חכם, מיד יבחנו אותי ויראו שאינני אלא בדאי ויגרשוני מהעיר..."

סיפר הגאון החסיד המשפיע רבי אליעזר דוד פרידמאן זצ"ל, שפעם כאשר נפגש הרבי רבי אייזיק עם אחד מגדולי דורו, התאונן הלה על החסידים שכונתבים לו קוויטלאך ומזכירים אצלו רק ענינים גשמיים, והם מתעלמים מהבעיות הרוחניות... השיב לו רבי אייזיק: "דע לך, בשעה שהגוף בא ומבקש על צרכיו, באותה שעה באה גם הנשמה ומבקשת על צרכיה..."

פעם שאלוהו אנשי שלומו, מדוע כשבים אליו יהודי הונגריה הם פועלים אצלו ישועות יותר מבני מדינתו? ענה להם רבי אייזיק: כשהם באים אלי הם באים בבטחון גמור, הם בטוחים באמת שאפעל להם ישועות, ולכן בזכות הבטחון אני יכול לפעול להם ישועות גדולות...

בעת שהיה לו להרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל ענין קשה בזוהר הקדוש, השכיב ראשו וידיו הקדושים על קופת רבי מאיר בעל הנס, באומרו: כאן שורה קדושת ארץ ישראל, על ידי הצדקה לתלמידי חכמים ועניי ארץ ישראל, ואוריא דארץ ישראל מחכים. ושפתי צדיק ברור מללו, כוחה של קופסת הצדקה לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, ועל ידה מכניס כל יהודי בביתו קדושת הארץ.

איך הפך החשמלאי לרב ולראש כולל

את קולו וגער באותה אשה. נענה האמרי אמת ואמר: נו, מה רצונכם ממנה, הלא כל חיותם היא מהנגינה...

לאחר שהרבי יצא הסביר רבי משה לבני ביתו את כוונת הרבי, ואמר: הנה במסכת קידושין (דף ל"ד ע"א) שואלת הגמרא מה המקור שהאשה חייבת במזוזה, והגמרא עונה לפי שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשערך למען ירבו ימיכם וגו', הרי שהשכר על מצות מזוזה היא למען ירבו ימיכם, ואם כן "גברא בעי חיי, נשי לא בעי חיי?!", כלומר, וכי נשים אינם צריכים לחיות?!

ואם כן מי שאינו יודע ללמוד יקרא בניגון נחותא "נשי לא בעי חיי?", שנשים באמת אינן צריכות לחיות, אבל באמת הגמרא היא בלשון תמיהה. יוצא שכל החיות שלהם הוא רק מכח הנגינה, בגלל שאנו קוראים את הגמרא בניגון של תמיהה...

גם דברי הגמרא שלנו הם כעין זה: "הני בעו חיי והני לא בעו חיי?" [בלשון תמיהה כמובן...].

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"א אייר, יומא דף י"א)

כוחה של מילה טובה

בימים אלו בהם אנו מתאבלים על תלמידי רבי עקיבא שמתו על שלא נהגו כבוד זה בזה, מוטל עלינו לתקן את הדבר ולהתחזק באהבת ישראל. גם בפרשת השבוע (פרשת קדושים) למדנו את המצוה "ואהבת לרעך כמוך", שעליו אמר רבי עקיבא את דבריו הידועים: "זה כלל גדול בתורה!"

סיפר הרב הגאון מגדולי מזכי הרבים בדורנו ראש ישיבת אור החיים הרב ראובן אלבו שליט"א, המוכיח לנו את כוחה של מילה טובה, איך אפשר לשנות בן אדם מן הקצה אל הקצה עם מילה אחת של עידוד.

תלמיד חכם אחד הזמין לביתו חשמלאי לתקן חוטים שנשרפו בביתו. החשמלאי עבד עבודה נפלאה, והשאיר אחריו בית מסודר ונקי. כשסיים, אמר לו התלמיד חכם: "תשמע! חבל עליך!..." החשמלאי לא הבין את כוונתו ונבהל: "הרב אינו מרוצה מעבודתי? עשיתי משהו לא טוב?". הרב הרגיע אותו וענה לו: "אדרבה! עבדת טוב מאוד, דווקא בגלל זה כואב לי... חבל עליך! אתה מתבזבז. הכשרונות שלך מדהימים. חשמלאים יש הרבה, אבל אם תשקיע את כל השכל שלך בלימוד, תוכל להפוך לתלמיד חכם אמיתי, עם המידות הטובות שלך..."

החשמלאי יצא מהבית, והרב שכח מכל הסיפור...

עברו הרבה שנים, ואותו רב השתתף בחתונה מסוימת. הוא לחץ את ידיהם של החתן והמחותנים וכו'. לפתע ניגש אליו יהודי מכובד לבוש בפראק ובמהבורג, והושיט לו את ידו בשמחה ובחביבות. "האם אתה קרוב של המשפחה?", שאל אותו הרב. "לא!", ענה היהודי המכובד, "אבי החתן לומד אצלי בכלל. האם הרב אינו מכיר אותי?". הרב מאמץ את מוחו, מנסה להתאמץ, אבל הוא אינו יכול להיזכר...

אמר לו היהודי: "האם הרב זוכר שפעם הגיע לביתו חשמלאי, והרב אמר לו שהוא צריך להשקיע את

מי התיר לי לגרש אותך

לפני שנים זכיתי לפגוש את רבה של יסודות, רב מדורות שעברו, מרן הגאון הרב דוד בן ציון קליין זצוק"ל, והרגשתי את האהבת ישראל שנשפכה ממנו. כבר עברו הרבה שנים מאז, אך את הפגישה הזאת אינני יכול לשכוח. נספר מעט על האהבת ישראל של הרב זצוק"ל.

היה יהודי שלא עלינו לא היה מסוגל לאכול לבד כי הידים שלו רעדו מאוד. הרב קליין, שהיה עסוק במשך כל היום בעבודת הקודש ולא היה לו רגע פנוי, קרא לאותו יהודי וביקש ממנו שמהיום והלאה יגיע כל יום לביתו והוא יאכיל אותו. ואכן תקופה ארוכה היה מגיע אותו יהודי לביתו של הרב שהיה מאכיל אותו בסבלנות מיוחדת כשהוא מספר לו סיפורים ועובדות שונות.

עוד מסופר עליו, שפעם הגיע לביתו אדם תמהוני מירושלים, יהודי שהיה ידוע בריח רע הנחדף ממנו תמיד, וכמעט אף אחד לא רצה להתקרב אליו. אולם הרב קירב אותו, דאג לו לכל צרכיו, ואף היה מאזין לסיפוריו במשך שעות ארוכות. כאשר ניסו בני הבית לשכנע אותו שירחיק אותו מעל פניו, מיאן לשמוע, ואמר: "אם אני מהווה עבורו הכתובת היחידה בעולם, מי מתיר לי לגרש אותו מהבית?"...

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"א אייר, יומא דף י"ב)

בזכות כח הרצון

השבוע בדף היומי (דף ל"ה ע"ב) נלמד את דברי הגמרא: "הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים".

בספר הנפלא תורת איש - בו נלקטו דברי תורתו ותולדותיו של גאב"ד חוג חתם סופר הגאון הצדיק רבי יצחק שלמה אונגר זצוק"ל, מובא בשמו שמרן המהר"ם שיק זצוק"ל היה אומר על עצמו: "כשם שהלה מחייב את העניים ורבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, כך אני מחייב את כל אלה שיש להם קושי בהבנת התורה". והיה מסביר את עצמו וכך אמר: מיום מתן תורה ואילך לא נברא בעולם אדם שהיה לו ראש חלש ובעל הבנה קשה כמוני, ואף על פי כן בזכות כח הרצון האדיר ועל ידי ההתמדה והשקידה בלימוד התורה הקדושה, זכיתי למה שזכיתי, כי על ידי הרצון אפשר להשיג את הכל...

הניגון שמביא חיים

למדנו בדף היומי (דף י"א ע"ב): "אמר קרא למען ירבו ימיכם וימי בניכם, הני בעו חיי והני לא בעו חיי?". כשהכנתי את הגמרא הנ"ל זכרתי בסיפור נפלא ששמעתי על מרן הרבי בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל [שיומא דהילולא שלו חל השבוע ביום ו' סיון].

בעת ביקורו של הרבי האמרי אמת זצוק"ל בארץ ישראל, נסע להשתטח על קברי צדיקים בגליל. בדרכו נכנס לבקר בביתו של רב העיר טבריה הגאון רבי משה קליערס זצוק"ל. באמצע שיחתם נשמע קול אשה מבנות הבית המזמרת לעצמה, הרים רבי משה

מיני מתיקה

המשנה אומרת באבות (פרק ד משנה ט): **"דבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני"**. וחשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא לפרש על פי הגמרא במסכת נדרים (דף מא ע"א) "אמר אביי נקטינן אין עניי אלא בדעה". אם כך ההסבר במשנה הוא הפלא ופלא, כל המקיים את התורה מעוני, יהידי שאין לו טעם בתורה לא עליכם, אין לו דעת להבין את התורה, אין לו גישמאק בתוספות, במהרש"א, אין לו חיות ברש"י, אבל בכל זאת הוא מתייגע, הוא לא מוותר, והוא מזיע על כל שקלא וטריא בגמרא, סופו לקיימה מעושר, בסוף הוא יזכה להבין ולחיות את התורה מתוך דעת, פתאום כל מילה של רש"י, כל מילה של תוספות, מתוך לו יותר מכל דבר, אותו רש"י, אותו תוספות שהוא לא הבין, פתאום הרי הם כמונחים בקופסא, התורה פשוט מאירה לו.

הגמרא בשבת (דף ק"ח ע"ב) אומרת: "כל המענג את השבת נותנין לו משאלות ליבו". אומר על זה הרבי הקדוש מרן השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל (פרשת פנחס, תר"ע): "הפירוש אצלי שנותנין דעת ללב האדם לידע מה ישאל". הדבר הכי גדול שיהידי יכול להתברך בו זה הדעת. אם אין דעת הבלדה מנין. שזוכה לדעה הנכונה ושזוכה לקבל את התורה עם כל הרמ"ח איברים ושש"ה גידים מתוך בריות גופא אמן.

כוחו בלימוד? זה הייתי אני. ואכן תפסתי את עצמי והלכתי להשקיע את כולי בלימוד. עזבתי הכל והלכתי ללמוד... למדתי ולמדתי, עד שכיום אני רב קהילה. פתחתי כולל, והמחותן לומד אצלי בכלול... וכל זה בזכות המילה של הרב"...

מסיפור זה אנו רואים שלפעמים מילה אחת הנזרקה ליהודי, לפעמים אף ללא כוונה, יכולה לעודד ולהצמיח דברים גדולים. כמה אנו יכולים לבנות עולמות בכוחה של מילה. "איש את רעהו יעזורו ולאחיזו יאמר חזק"... (מתוך הפתיחה לשיעור, י"ג אייר, יומא דף י"ד)

הבא ליטהר מסייעין אותו

השבוע נלמד בדף היומי (דף ל"ח ע"ב): "הבא ליטהר מסייעין אותו". פירש הרה"ק רבי דב בעריש מביאלא זי"ע בספרו מגיד דבריו ליעקב, שהפירוש הוא שאף מי שכבר בא לטהר עצמו, הוא כבר התגבר על כל הנסיגות והוא כבר רוצה ומוכן לעלות במעלות העבודה, גם כן צריך סיעתא דשמיא...

צבי וחמיד ורגיג דילאון בלעותא

מאמר על מתיקות התורה - מאת ש"ב המשפיע הנועד הגאון החסיד רבי אשר לוסטיגמן שליט"א

הדגל מחנה אפרים בפרשת יתרו כשמדבר אודות מתיקות ועריבות התורה, הוא מביא משל בשם זקנו אור שבעת הימים מרן הבעל שם טוב הקדוש (שהשבוע ביום ו' סיון יחול יומא דהילולא שלו), וז"ל: "על דרך ששמעתי משל מן אדוני אבי זקני זללה", שהיה אחד מנגן בכלי זמר יפה מאוד במתיקות ועריבות גדול, ואותם שהם שומעים זה לא יכלו להתאפק מגודל המתיקות והתענוג עד שהיו רוקדים כמעט עד לתקרה מחמת גודל התענוג והנעימות והמתיקות, וכל מי שהיה קרוב יותר והיה מקרב עצמו לשמוע הכלי זמר היה לו ביותר תענוג, והיה רוקד עד מאוד. ובתוך כך בא אחד חרש שאינו שומע כלל הקול של כלי זמר הערב, רק ראה שאנשים רוקדים עד מאוד, והם בעיניו כמשתגעים, ואומר בלבו כי לשמחה מה זה עושה. ובאמת אילו היה הוא חכם וידיע והבין שהוא מחמת גודל התענוג והנעימות קול של כלי זמר היה הוא גם כן רוקד שם. והנמשל מובן.

ובזה הוא מבאר, שבמעמד הר סיני ראו בני ישראל את גודל השמחה של המלאכים על קבלת התורה, ואף על פי שלא הבינו כל כך והיו בבחינת חרשים, "הבינו שהוא מחמת מתיקות ונעימות אור התורה הקדושה... ולכן דחקו עצמם לשמוע הקול ממש אולי ישיגו ויבינו נעימות אור התורה".

בענין זה מסופר סיפור נפלא על מרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל. בביתו היה גג רחב, שם היו מתפללים בימים הנוראים. באחד מעשרת ימי תשובה, ישבו שם שני בחורים [שכיום הם תלמידי חכמים גדולים ומפורסמים] ולמדו בחברותא. באמצע לימודם הפסיקו מעט ושוחחו ביניהם שיחת חולין. עבר שם מרן החזון איש, התקרב אליהם, וכך אמר: "כמה גדולה היא מתיקות התורה, כמה גישמאק יש בתורה, אבל כדי להשיג את הגישמאק צריך שקידה של שלש ארבע שעות רצופות בלי הפסק. אחרת הרי זה כאותו אדם המניח קדירה על האש להתבשל, ולפני שהיא רותחת הוא מוריד אותה, נותן לה להתקרר, ושוב מחזיר אותה על האש. גם אם יעשה כך כל היום הקדירה לא תתבשל כלל.

"קל וחומר לאחר חמש שעות רציפות, כמה רוממות הוא מרגיש, הרי הוא אינו מסוגל כלל להפסיק... ואחר שש שעות של לימוד הרי הוא שוכח לגמרי מכל עניני העולם הזה ומתדבק בדברים רוחניים". [לימים כשסיפרו זאת התלמידים, תיארו איך דיבר החזון איש בעינים בורקות ובתנועות ידים, כשהוא מתנתק לגמרי מכל הסובב אותו]...

"ולאחר שבע שעות הרי הוא מרגיש קרוב להקב"ה ומתמלא שמחה רוחנית, ואין לו כלום עם הנאות העולם. ולאחר שמונה שעות אין לו אפילו מחשבה של תאוה וחומריות, וכולו משתוקק לאלקים. ולאחר תשע שעות כולו קודש למעלה למעלה, ולאחר עשר שעות רציפות - עין לא ראתה, ואין לתאר במילים את רגשותיו... צמרמורת חדה והתרגשות נוראה אחזה בשני התלמידים לשמע הדברים היוצאים מעומק לבו הטהור של מרן...

אם היו פני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טיב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה (אור החיים הק' פר' כי תבוא)

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד מזכה הרבים הגאון הרב **אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א**

אני גר בארצות הברית בקהילה שאין מדברים עברית ואני מקפיד לדבר רק יידיש, אבל על השיעור שלכם בקול הלשון אין אני מוותר אף יום אחד, וברוך השם בשנה האחרונה אני קורא כל שבוע את גליון 'מתיקות הדף היומי'. רק בורא עולם יכול לשלם לכם על הזיכוי הרבים הנפלא.

אסיים בלשון המדרש תנחומא בפרשת בשלח "אי אפשר לישראל לחיות אלא אם כן מתעסקין בדברי תורה". מי ששומע את השיעורים וקורא את הגליון מקבל חיות בתורה הקדושה.

בברכת שלא ימוש התורה מפיכם ומפי זרעכם, **יואל וייס**, בארא פארק

מאוצרות המועדים

פעם אחת בחג השבועות קודם קריאת עשרת הדברות ציוה הרה"ק הרבי רבי מנדל מרימנוב זצוק"ל למשמשו הרבי רבי הירש זצוק"ל שיכריז כי מי שלא קיים את העשרת הדברות יצא מיד ולא יהיה בבית המדרש בשעת קריאת עשרת הדברות. בין התלמידים היה שם גם הרה"ק מרופשיץ זצוק"ל, ולגודל ענותנותו קם מיד ויצא החוצה. כשראו התלמידים את הרה"ק מרופשיץ יוצא, קמו כולם ויצאו אחריו, עד שנשארו רק הרבי רבי מנדל' והמשמש רבי הירש. הסתכל הרבי לכאן ולכאן, וראה שלא נשאר איש, אמר לרבי הירש: "אני רואה שהם לא קיימו את העשרת הדברות, לך אמור להם שלפחות יקבלו עליהם מהיום והלאה לקיים אותם, ואז יוכלו להיכנס". ואז חזרו כל הקהל ונכנסו, והרבי קרא את העשרת הדברות בהתלהבות...

כפה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם תקבלו את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. פירש הכלי יקר: "שלתובתם כפה עליהם ההר, לומר ראו שכל זמן שאין אתם מקבלים התורה הרי אתם חשובים כמתים גם בחיכם, ובמותכם אין לכם שום השארות, אלא שמה תהא קבורתכם... ועל ידי התורה יהיו חייכם חיים בזה ובבא".

נקודה למחשבה: